

**SİNEMADA
AĞLARKEN**

**JOHN
MANDERINO**

JOHN MANDERINO

SİNEMADA
AĞLARKEN

Crying at Movies, John Manderino

© 2008, John Manderino

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır. Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Temmuz 2018, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Editör: Emrah Kolukısa

Düzeltili: Ebru Aydın, Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3806-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750738067

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

JOHN MANDERINO

SİNEMADA
AĞLARKEN

ANLATI

İngilizce aslından çeviren

Pınar Kür

♥can

JOHN MANDERINO eşi Marie ile beraber Maine'de yaşıyor ve 20 yılı aşkın bir süredir lise öğrencilerine yazı dersleri verdiği gibi başka yazarlara koçluk ve kurgu hizmeti de sunuyor. Anılarını anlattığı *Sinemada Ağlarken*'in dışında beş roman, iki de öykü seçkisi yayımlayan yazar çeşitli tiyatro festivallerinde sahnelenen piyeslere de imza attı. *Sinemada Ağlarken*'in sahne versiyonu da 2011 yılında izleyiciyle buluştu. Yazarın diğer eserleri arasında *Bopper's Progress* (Bopper'in Gelişimi), *The H-Bomb and the Jesus Rock* (Hidrojen Bombası ve İsa Kayası), *The Man Who Played Catch With Nelly Fox* (Nelly Fox'la Kovalamaca Oynayan Adam) ve *But You Scared Me The Most* (Ama En Çok Beni Korkuttun) adlı kitaplar sayılabilir.

PINAR KÜR, Bursa'da doğdu ama hiç orada oturmadı. Çocukluğu Anadolu'nun çeşitli kentlerinde ve Londra'da geçti. On üç yaşında gittiği ABD'de beş yıl kaldı. Ortaöğrenimini New York'ta tamamladı, yükseköğrenimine yine orada başladı. İstanbul'da Robert Kolej Yüksek Okulu'nu bitirdikten sonra beş yıl Paris'te yaşadı. Sorbonne Üniversitesi'nde, Karşılaştırmalı Edebiyat Kürsüsü'nde doktora yaptı. Yurda döndükten sonra Devlet Tiyatrosu'nda çalışmaya başladı. Çeşitli gazete ve dergilerde tiyatro eleştirileri yazdı. 1984'te *Akışı Olmayan Sular* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazandı. İstanbul Bilgi Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaptı.

İçindekiler

Dinozorların Ölümü	13
Iwo Jima Yanıyor	16
Kahramanlar Şehri	20
Merih'ten Saldıranlar	26
Batı Yakası'nın Hikâyesi.....	31
Kuşlar	33
Yağmur Altında	36
Şahane Hayat	38
Zorba	42
Krallar Kralı	46
What's Up, Tiger Lily?.....	50
Hamlet.....	57
Elvira Madigan	59
Aşk Mevsimi	62
Tatlı Hayat	66
Easy Rider	71
Arı Kovanının Ruhu	76
Ölmeyen Aşk	79
Bayanlar Baylar, Karşınızda Bay Leonard Cohen	84

Şeytan	88
Kahraman Şerif	94
Rüzgâr Gibi Geçti	102
Taksi Şoförü	104
Üçüncü Türden Yakınlaşmalar	111
Altın Postlu Cengâver	117
Oralara Alışmak	119
Yağmur Altında Mucize	125
Kızgın Boğa	127
Eve Dönüş	133
Guguk Kuşu	141
Gandhi	143
Kıyamet	147
Düşler Tarlası	153
İhtiras Tramvayı	156
Aşk Budur İşte	164
Fargo	166
Kısa Tesadüfler	169

Marie'ye

DİNOZORLARIN ÖLÜMÜ¹

Bu filme kuzenim Gene ile beni Sarah Teyzemin götürdüğünü hatırlıyorum. Ben altı yaşımıdaydım. Gene sekiz yaşındaydı ve dinozorlar hakkında çok şey biliyordu. Odasında lastikten yapılma küçük örnekleri vardı. Uzun isimlerini, neler yaptıklarını, beslenme alışkanlıklarını biliyordu. Yumuşak kırmızı koltukta oturmuş, boş perdeye bakarken, dinozorların neden yok olduklarını kimsenin bilmediğini, cevabı bu filmde bulacağımızı fısıldadı kulağıma.

Işıklar yavaş yavaş söndü.

Koskocaman, ağırkanlı, burunlarından buğular çıkaran dinozorlar palmyelerin, dev eğreltiotlarının arasında tembel tembel dolaşmaya koyuldular. Gene başını benimkine yaklaştırarak, “Bu bir *brontosaurus*,” diye fısıldadı. “Bu da *tyrannosaurus*.” Ve: “Bu ise kuş değil, bir pterodaktil.”

Bu arada boğuk ve yumuşacık bir erkek sesi bize dinozorların ne kadar mutlu ve güzel bir hayat yaşadıklarını anlatıyordu. Çoğu otoburmuş. Her ne kadar bazılarının diğer dinozorları yedikleri doğru olsa da bu kötü bir şey değilmiş. Huzurlu müzik çalmaya devam etti.

1. *Death of the Dinosaurs*. (Y.N.)

Derken müzik karamsarlaşmaya başladı.

Belli ki kötü bir şey olacaktı.

Derken o kötü şey oldu.

Yanardağların tepeleri attı, müzik patladı, kaynar lav ırmakları akmaya, her tarafı kaplamaya, gittikçe hızlanmaya başladı. Dinozorlar aynı hızla kaçamıyorlardı, tökezleyip, lav ırmaklarının içine düşüp avaz avaz bağırıyorlardı. Bazıları dumanlar arasında koştururken alev alıyor, düşüyor, dev köpekler gibi uluyorlardı. Yanardağlar depremlere de yol açıyorlar, zikzaklı yarıklar oluşturuyorlardı. O yarıklardan biri bir dinozorun iki ayağı arasından geçti, hayvan iki bacağını açtı ama yarık hiç durmadan genişlediği için dayanamayarak dehşetengiz çığlıklar arasında içine düştü.

Daha fazla dayanamadım. Ağlamaya başladım. Görmek istemiyordum. Sarah Teyze beni lobiye çıkardı.

Dışarısı sakindi. Yerler kıpkırmızı halılarla kaplıydı. Teyzem beni kadife bir sıraya oturtuktan sonra satış reyona gitti, elinde bir kutu patlamış mısırla döndü. Beni yatıştırmaya çalıştı.

Ama ben o kadar titriyordum ki kutuyu elimden düşürdüm, mısırlar tertemiz kırmızı halının üstüne yayıldı. Dört ayak üstünde mısırları toplayıp kutuya doldurmaya başladım hemen, kırmızı ceketli bir yer gösterici elindeki koca kafalı elektrik fenerini sallayarak yaklaştı.

Tepemde öylece durdu. Ben, başımı eğmiş, dört ayak üstünde, ne yapacaksa bir an önce yapmasını dileyerek durmayı sürdürdüm. Az ötede oturmuş sigara içen teyzeme hitap ederek, “Şeker çocuk,” dedi.

“Ablamın oğlu.”

Adam eğildi, yanıma çömelip, “Bir kutu daha patlamış mısır ister misin, evlat?” diye sordu.

Başımı kaldırıp ona baktım. Burnunun içinde kara kıllar vardı. “Hayır, teşekkür ederim.” Patlamış mısır istemiyordum. Artık eve gitmek istiyordum.

Yer gösterici başımı okşayıp uzaklaştı.

Sarah Teyzemin yanına oturdum, ben hafif halı tadında mısırları çiğnerken, o bir Lucky Strike daha yaktı ve bana kendimi üzmememi, bunun sadece sinema olduğunu, ayrıca olayların milyonlarca yıl önce yaşandığını söyledi.

İçeride yanık yanık haykıran dinazorların seslerini belli belirsiz duyuyordum hâlâ. Öylesine kocaman, öylesine acınasıydılar ki... Tanrı'nın böyle korkunç bir şeyin meydana gelmesine izin verdiğine inanamıyordu insan. Ama işte sinemada her şey ortaya çıkmıştı.

Onun daha nelere izin verebileceğini düşünmeden edemiyordu insan.

IWO JIMA YANIYOR¹

“Bu görüntüler gerçek,” diye açıkladı Doug Dayım. Titrek, karanlık, uzaktan çekilmiş bir sahne: Bir deniz piyadesi, elinde lav silahıyla bir tepeden aşağısını tarıyor. “Ha,” dedim.

Derken kamera John Wayne ile adamlarına geçti gene. Onlar gerçek görüntülerden çok daha gerçek duruyorlardı. John Wayne’in adı Çavuş Stryker, adamları Able Tugayı’nın erleri, palmiyelerle, bembeyaz kumsallarla ve Stryker’in deyimiyle “bir sürü limon renkli bücür”le dolu bir adadalar.

“Yani, Japonlar demek istiyor.”

Ben pijamalarımı giymiş, halının üstüne bağdaş kumuş oturuyorum. Küçük kardeşim Mike yukarıda uyuyor. Doug Dayım arkamdaki koltukta oturmuş, annem ile babamın evinin bodrumundayız. Dayım burada yaşıyor.

Doug Dayım Çavuş Stryker’a benziyor. Annemin kardeşi olduğundan İtalyan kökenli değil; aslında John Wayne, Başkan Kennedy ve Marlboro reklamındaki adamın karışımı birini andırıyor.

“Şu adamın elindeki silah var ya,” diyor, “ona BAR² derler.”

1. *The Sands of Iwo Jima*. (Y.N.)

2. *Browning Automatic Rifle*. (Y.N.)

Sormamı beklediğini bildiğim için soruyorum: “Ne anlama geliyor?”

“Browning otomatik tüfek.”

“Ha...”

Kendisi savaşa katıldığı için bu konularda çok bilgisi var. Babamı da askere almışlar ama Doug Dayım Okinawa’da, makineli tüfek başında dövüşmüş. Babam ise Alaska açıklarında bir adada aşçı olarak yapmış askerliğini – orada çekilmiş resimleri var, gülümsüyor, şimdilerde kasap dükkânında taktığı aynı beyaz önlüğü takmış, başında kask yok çünkü ihtiyacı yok.

“Dayı?..”

“Ne var?”

“Savaşta hiç Japon öldürdün mü?”

Bu gibi konulardan konuşulmayacağını söyledikten sonra ekliyor: “Ama şu kadarını söyleyeyim ki o orospu çocuklarının en az on sekizini vurdum – ihtimal daha bile fazladır ama on sekizi kesin, ancak dedim ya, bu konuları fazla konuşmamak lazım.”

“On sekiz mi, dayı?”

“En az...”

Babamsa domuzları, tavukları kesip biçmekteymiş.

Doug Dayı beni bilgilendirmeyi sürdürüyor: “Bunlara da AÇG denir.”

“AÇG nedir?”

“Amfibi çıkarma gemisi.”

“Ha...”

Stryker ve askerleri kumsala çıkıyorlar ama hemen saldırıya uğruyorlar.

Rigs adlı beyzbol ve fıkra meraklısı er vuruluyor. Düştüğü yerde Stryker’e dönerek, “Anlaşılan... bu gece... rahat bir uyku çekeceğim... çavuş,” diyor ve ölüyor.

Derken reklamlar giriyor, Dodge arabaları satıcısı Bill Moran kollarını iki yana açarak, “Koşun, koşun, bana gelin,” diye bağırıyor.

Rigs ölmüş, bu sersem araba satmaya çalışıyor!

Oturduğum yerden Tanrı'ya dileklerimi sunuyorum: Keşke Iwo Jima'da olsam, elimde bir BAR zikzak koşarak, kurşun sıkarak, bas bas bağırırsam, *Geberin, sizi gidi limon renkli orospu çocukları, geberin, geberin!*

"Bugüne kadar yapılmış en kötü araba," diyor dayım.

Kendi arabası Plymouth Fury marka. Kapının önünde duruyor, arka penceresinin içinde bir inşaat kaskı var. İşsiz olmadığı zamanlarda çelik işçisi olarak çalışıyor, kafasında kaskı, belinde alet kemeri, dudaklarının kıyısında Pall Mall sigarası, gökdelen inşaatlarında yüksek kirislerde dolanıyor.

Babamsa önlük takıyor, müşterilere hizmet ediyor. Sigara bile içmez.

Film ekrana döndüğünde, "Elindeki standart M1 tüfek... sağlamdır," diyor dayım. Stryker bir Japon'u vuruyor, o Japon da Farmer adında gamsız tasasız bir eri vurmuştu.

"Ha!"

Farmer'ın ölümüne üzülüyorum. Salağın biriydi aslında.

Stryker ile askerleri vuruşarak Suribaçi Tepesi'ni geri alıyorlar, biraz soluklanmak için duruyorlar orada. Stryker cebinden sigara paketini çıkarırken keyfinin yerinde olduğunu dile getiriyor. Ve işte tam o anda, tam da keyfinin yerinde olduğunu söylediği anda, keskin nişancının biri onu sırtından vuruyor.

Birileri yakındaki bir palmiyeyi makineli tüfekle tarıyor, ağaçtan bir Japon askeri düşüyor. Sonra Stryker'e dönüyorlar, askerlerden biri soruyor: "Kaybettik mi?.." Cesedin üstüne kapanmış olan asker cevap veriyor: "Öyle."

Doug Dayım, alçak sesle, "Orospu çocukları," diyor.

Ben konuşacak durumda değilim.

Derken beş deniz piyadesinin Suribaçi Tepesi'ne Amerikan bayrağını diktikleri o meşhur sahneyi görüyoruz.

Daha fazla dayanamadım. Ağlamaya başladım. Görmek istemiyordum. Sarah Teyze beni lobiye çıkardı. Dışarısı sakindi. Yerler kıpkırmızı halılarla kaplıydı. Teyzem beni kadife bir sıraya oturtuktan sonra satış reyonuna gitti, elinde bir kutu patlamış mısırla döndü. Beni yatıştırmaya çalıştı.

John Manderino, hayatını izlediği filmler üzerinden anlattığı bu kitabında, sinema âleminde bir zaman yolculuğuna çıkıyor. Hitchcock'tan Scorsese'ye, John Wayne'den Debbie Reynolds'a, *Batı Yakası'nın Hikâyesi*'nden *Fargo*'ya geniş bir panorama eşliğinde hayatı bir film şeridi gibi gözlerinin önünden akıp geçerken, okuru da art arda çevirdiği sayfalarda kendi geçmişinde kaybolmaya, yaşamöyküsünü özetleyen filmleri sıralamaya davet ediyor.

Sinemada Ağlarken bir yanıla sinema sanatına yazılmış bir aşk mektubu, bir yanıla da film sahneleri üzerinden gerçekliğe atılmış bir çentik, muzip bir zihin oyunu.

